

פרוטוקול מס' 173

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', א' בתמוז תשל"ב - 13.6.72, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

א. אנקוריון	-	היו"ר
א. אליאב	-	במקום ח"כ ארזי
נ. אליעד	-	במקום ח"כ גולן
מ. ביבי		
י. בן-מאיר		
מ. ברעם		
ש.י. גרוס		
מ. ברעם		
ע. יפה		
י. נבון		
י. נחושתי		
מ. נסים		
א. עופר		
צ. צימרמן		
א. רזיאל-נאור		
מ. שחל		

מוזמנים:

א. שכטרמן	-	חבר-הכנסת
ש. כהן	-	חבר-הכנסת
נ. לורך	-	מזכיר הכנסת
ז. שר	-	היועץ המשפטי של הוועדה
א. בר-זכאי	-	משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

- סדר-היום:
- א. הקדמת הדיון בחוק הנוער (תיקון מס' 4) תשל"ב-1972;
 - ב. שינוי החלטת ועדת הכנסת מיום 30.5.72 בדבר הנחת חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 8) תשל"ב-1972 על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית;
 - ג. קביעת הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת י. יפרח בנושא: "עתידו של הישוב מצפה רמון";
 - ד. קביעת הוועדה שתדון בהצעת חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (תיקון), תשל"ב-1972 - של חבר-הכנסת ב. הלוי;
 - ה. פניית יושב-ראש ועדת הכלכלה - חבר-הכנסת שכטרמן - בדבר כיסוי הוצאות טיסתו של מר דוד סבירסקי;
 - ו. הודעת הממשלה על התפטרות שר המשפטים;
 - ז. שונות.

- 504 -

(19.6.72 1987)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. א. אנטוריון:

א. הקדמת הדיון בחוק הנוער (תיקון מס' 4), תשל"ב-1972

קיבלתי מכתב ממזכיר הכנסת כדלהלן: "אתמול הונח על שולחן הכנסת חוק הנוער (תיקון מס' 4), תשל"ב-1972. בגלל חריפותו של החוק, אודה לך אם ועדת הכנסת תאשר הדיון בהצעת חוק זו עוד לפני עבור היומיים המתחייבים על-פי סעיף 187 של התקנון. בקשה זו היא על דעת שר העבודה." חתום: נתנאל לורך, מזכיר הכנסת.

אני מניח שאין התנגדות לכך.

הוחלט:

לקיים דיון בחוק הנ"ל עוד לפני עבור היומיים המתחייבים על-פי סעיף 187 של התקנון.

היו"ר א. א. אנטוריון:

ב. שינוי החלטת ועדת הכנסת מיום 30.5.72 בדבר הנחת חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 8) על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית

חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 8), תשל"ב-1972 הונח על שולחן הכנסת לפני למעלה משנה, ועבר את הקריאה הראשונה בכנסת ולאחר מכן חזר לוועדת הכנסת להכנה לקריאה שניה ושלישית. החוק הועבר לכנסת לקריאה שניה, אך לפני הקריאה השניה בכנסת הוגעה בקשה מטעם ועדת הכנסת להחזיר את החוק שוב לעיונה של הוועדה. זה היה בעקבות הסתייגותו של חבר-הכנסת הרוביץ.

בהתאם לסעיף 98 של התקנון, רשאית הוועדה הנוגעת בדבר לחדש דיוניה בהצעת החוק גם לאחר שהונחה על שולחן הכנסת וכל עוד לא התחילה הקריאה השניה, והקריאה השנייה תידחה עד שהצעת החוק תוחזר ותונח על שולחן הכנסת.

אולם, הוטעינו: חשבנו שעלינו להעביר שוב פעם את הצעת החוק לקריאה הראשונה, וכך החליטה ועדת הכנסת (עוד בטרם היותי יושב-ראש הוועדה) - להעביר את הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת; בעוד שהיה עלינו להעביר את הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית בכנסת. מר יעקבסון הודיע לי על השתלשלות העניינים והראה לי את האסמכתאות לכך. למעשה, שום נזק לא קרה. עלינו לתקן את החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בסיון תשל"ב - 30.5.72 ולהניח את חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 8), תשל"ב-1972 על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית.

הוחלט:

לתקן החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בסיון תשל"ב - 30.5.72, ולהניח את חוק שכר חברי-הכנסת (תיקון מס' 8), תשל"ב-1972 על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית.

היו"ר א. א. אנטוריון:

ג. קביעת הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת י. יפרח בנושא: עתידו של הישוב מצפה רמון

בישיבת הכנסת מיום כ"ה בסיון תשל"ב - 7.6.72, הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת י. יפרח בנושא: "עתידו של הישוב מצפה רמון".

חבר-הכנסת יפרח ביקש בסוף דבריו לקיים דיון בכנסת בנושא זה; שר המסחר והתעשייה ח. בגלב ביקש להעביר את הנושא לדיון בוועדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת; חבר-הכנסת יפרח שוחח איתי והביע את משאלתו שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים. האם יש הצעות אחרות?

י. נבון:

הנושא מתאים לדיון בוועדת הפנים.

הוחלט:

להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים.

היו"ר א. אנטוריון:

ד. קביעת הוועדה שתדון בהצעת חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (תיקון), תשל"ב-1971 - של חבר-הכנסת ב. הלוי

בישיבת הכנסת מיום כ"ה בסיון תשל"ב - 7.6.72, הוחלט להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעת חוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (תיקון), תשל"ב-1971 - של חבר-הכנסת הלוי.

חבר-הכנסת ב. הלוי הציע להעביר את הצעת החוק הפרטית שלו לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט; חבר-הכנסת יפרח ביקש להעביר את הצעת החוק של חבר-הכנסת הלוי לדיון בוועדה העבודה, אך הצעתו לא נתקבלה; שר-המשפטים י.ש. שפירא אמר, כי טוב שיעבירו את הצעת החוק של חבר-הכנסת הלוי לבחינה טרוםית בוועדת החוקה, חוק ומשפט; חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו קראה בקריאת ביניים: "למה לא להעביר את ההצעה לוועדת העבודה?", ושר-המשפטים השיב: "לא איכפת לי שהצעת החוק תעבור לוועדת העבודה. אני חושב שגם לחבר-הכנסת הלוי לא איכפת אם ההצעה תעבור לוועדת העבודה. חבר-הכנסת הלוי השיב: "השאלות הן משפטיות מובהקות". שר-המשפטים השיב לו: "נכון, השאלות הן משפטיות מובהקות... ועדת החוקה, חוק ומשפט עמוסה ביותר. אם החוק יעבור לוועדת העבודה, ובהתחשב באהדה שישנה לחוק מצד יושבת-ראש ועדת העבודה, - החוק יתקדם מהר יותר ואני תומך בהצעה. אני חוזר בי מהצעתי הראשונה להעביר את הצעת החוק של חבר-הכנסת הלוי לוועדת החוקה, חוק ומשפט."

הצעת החוק של חבר-הכנסת הלוי אינה מדברת על מזונות לילדים, אלא על מזונות לאשה. לפי המצב הקיים היום אין בית-המשפט יכול להביא בחשבון את ההכנסות שיש לאשה מנכסיה. חבר-הכנסת הלוי מציע לאפשר לבית-המשפט לשקול באיזו מידה זקוקה האשה למזונות מבעלה.

אני מבקש מחברי הוועדה לחיות דעתם בנושא זה.

מ. נסים:
הזה אינם מוטלים בספק. זהו חוק שמקומו בוועדת החוקה, חוק ומשפט, הדנה בנושאים של חוק המזונות.

י. נחושטן: גם החוק המקורי נדון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

מ. נסים:
כן. הבעיות שעורר חבר-הכנסת הלוי הן בעיות משפטיות חשובות וראוי שהחוק יהיה בטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

י. נבון: קריאתו של חבר-הכנסת נחושטן חיזקה את דעתי ואני מצטרף להצעתו של חבר-הכנסת נסים.

מ. שחל:
אני מצטרף לדעה שהחוק צריך לעבור לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט. הדיון בוועדת העבודה בנושא המזונות היה קשור לביטוח הלאומי. אין קשר בין שני הנושאים הללו. הבעיה שעורר חבר-הכנסת הלוי היא בעיה משפטית גרידא; לכן, הצעתה של חברת-הכנסת ארבל נבעה פשוט מחוסר הבנה ולא לגופו של עניין.

היו"ר א. אנטוריון:
היתה טעות אופטית מצד חברת-הכנסת ארבל, כי החוק בנושא דיני מזונות שנדון בוועדת העבודה, הועבר לוועדת העבודה בגלל הקשר שלו עם הביטוח הלאומי - היה חידוש באותה הצעת החוק, שהביטוח הלאומי יוכל לשלם מזונות לאשה מבלי להמתין לתוצאות המשפט.

הנחלט:
להעביר את הצעת החוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (תיקון), תשל"ב-1971 - של חבר-הכנסת הלוי - לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א. אנטוריון:

ה. פניית יושב-ראש ועדת הכלכלה - חבר-הכנסת שכטרמן - בדבר כיסוי הוצאות טיסתו של מר דוד סבירסקי

אני מקדם בברכה את יושב-ראש ועדת הכלכלה, חברנו חבר-הכנסת שכטרמן, שפנה אלינו בעקבות החלטתו של יושב-ראש הכנסת המנוח ראובן ברקת, בדבר כיסוי הוצאות טיסתו של מר דוד סבירסקי. אקריא לפניכם חליפת המכתבים שהיתה בנושא זה:

ב-12.3.72 כתב יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר-הכנסת שכטרמן, ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר-הכנסת ישעיהו כדלקמן:

"במרוצת דיוני ועדת הכלכלה בענין 'אוטוקרס', החליטה הוועדה להזמין את מר דוד סבירסקי, ששימש לזמן קצר בחשבון במפעלי 'אוטוקרס' כדי לשמוע ממנו הסברים. מאחר והג'ל נמצא בעת בלונדון והוא הביע את רצונו לבוא במיוחד לארץ כדי להופיע לפני ועדת הכלכלה, אך דורש החזר הוצאות נסיעה (כרטיס טיסה הלוך ושוב), החליטה הוועדה שיש לדאוג לכך שהוא יוכל להופיע לפנייה. הוועדה חזרה והדגישה בהחלטה נוספת שהיא רואה בשמיעת דבריו של מר סבירסקי חשיבות רבה לדיוניה בענין 'אוטוקרס'. את הדברים ברוח זו מסרתי ליושב-ראש הכנסת במכתבי הרצ"ב ובשיחות אישיות.

במכתב מיום כ"ב בשבט תשל"ב - 9.2.72 הודיעני יושב-ראש הכנסת, כי: על-פי החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים הועברה שאלת מימון הוצאות הנסיעה של מר סבירסקי להכרעת ועדת הכנסת..."

ב-9.2.72 כתב יושב-ראש הכנסת המנוח ליושב-ראש ועדת הכלכלה:

"זכורות לי יפה שיחותנו בענין הזמנת מר דוד סבירסקי מחו"ל, להופיע לפני ועדת הכלכלה בטרם החליטה הוועדה להזמין; הואיל והזמנת אנשים להופיע לפני ועדות הכנסת היא בגבול תפקידן בהתאם לסמכויות הניתנות להן, לא ראיתי מקום לחוות דעה על הרכב רשימת המוזמנים לוועדת הכלכלה. בשיחות המוקדמות הללו הודעתין מפורשות, שאם ידובר במימון הוצאות הזמנתו של מר דוד סבירסקי מתקציב הכנסת - אתנגד לכך. הסברתי חזר והסבר נימוקי התנגדותי, שאינה מיוחדת למקרה זה, אלא נעוצה בתפישת את מכלול סמכויותיהן ותפקידיהן של ועדות הכנסת..."

לגופו של ענין: על-פי החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים, בישיבתם ביום כ"ג בשבט תשל"ב - 8.2.72, הושבר הנושא כולו לדיון בוועדת הכנסת והיא תפסוק כאשר תפסוק."

ימים אחדים לאחר מכן, ב-14.2.72, כתב יושב-ראש הכנסת המנוח ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר-הכנסת ישעיהו כדלקמן:

"הנני מעביר לידך את מכתבו של חבר-הכנסת שמואל תמיר, בו הוא מציע לדיון דחוף הצעה לסדר-היום דלקמן: סרובו של יושב-ראש הכנסת להענות להחלטת ועדת הכלכלה של הכנסת להקציב את הסכום הדרוש לכרטיס נסיעה לרואה חשבון ד. סבירסקי, מלונדון לישראל, כדי להעיד לפני ועדת הכלכלה בנושא אוטוקרס."

בישיבת יושב-ראש הכנסת והסגנים מיום כ"ג בשבט תשל"ב - 7.2.72 נדון תוכן המכתב והערתי הערות אלו: (א) יושב-ראש ועדת הכלכלה לא הודיע לי על החלטת ועדת הכלכלה לכסות הוצאות נסיעתו של מוזמן מחוץ-לארץ - החלטה בעלת אופי תקציבי מובהק, שהיא בסמכותה של ועדת הכספים בלבד; (ב) התנהלה אמנם שיחה מוקדמת - לפי החלטותיה של ועדת הכלכלה - בין יושב-ראש ועדת הכלכלה ובין יושב-ראש הכנסת, בה שללתי מימון מתקציב הכנסת הוצאות הזמנת מר סבירסקי מחו"ל, כפי שנוהגים אנו לגבי כל עד המוזמן להופיע לפני ועדה של הכנסת. לפי מיטב ידיעתי לא היה תקדים ששולמו הוצאות לעד על הופעתו לפני ועדה של הכנסת; (ג) אין ועדות הכנסת פועלות בסמכות של ועדת חקירה. לו הסמיכה הכנסת אחת הוועדות כוועדת חקירה, היו מעמידים לרשותה הכלים הדרושים לניהול חקירה ומימון מתקציב המדינה. אין בתקציב הכנסת - שיושב-ראש הכנסת אחראי לו - סכומים למימון הופעת מוזמנים לפני הוועדות אם מן הארץ ואם מחו"ל."

א. שכטרמן:

הבעיה היא דלקמן: ועדת הכלכלה החליטה בתחילת דצמבר להזמין בין שאר המומחים גם את מר דוד סבירסקי, שיספר לוועדה מה הוא יודע ויאיר את עיניה. החלטה זו הודלפה לעיתונות ולמחר בבוקר התקשר אלי יושב-ראש הכנסת המנוח ואמר לי: אני שומע שאתה מזמין עדים מחו"ל. דע לך, שאין לי תקציב בשביל זה. בהתאם לכך השבתי: אינני מזמין את מר דוד סבירסקי על חשבון הכנסת. יש לנו ידיעות שהוא צריך להיות שבוע בתל-אביב ואני מקווה שכך נוכל לחסוך את הוצאות הטיסה. אם לא נוכל לחסוך את הוצאות הטיסה, אודיע לך.

אולם, מר סבירסקי לא בא לארץ. ואז החליטה ועדת הכלכלה פה אחד להזמין אותו. הודעתי ליושב-ראש הכנסת המנוח על החלטת הוועדה, אולם הוא התנגד לממן הוצאות טיסתו של מר סבירסקי מתקציב הכנסת; העברתי התנגדותו של יושב-ראש הכנסת המנוח לידיעת חברי ועדת הכלכלה, ושוב פעם החליטה הוועדה פה אחד להזמין את מר סבירסקי.

הבעיה העומדת לפניכם עתה: איננה מדוע החלטנו להזמין את מר סבירסקי, אך אסביר לכם זאת בקצרה. חשבתי וקיוותי - ואני אומר זאת לגנותי - שנוכל להסתפק בהזמנת קסירר מבלי להזמין את סבירסקי; אבל התברר שרק מר סבירסקי יוכל לתת על כך את התשובה. הבעיה היא: האם יכולה ועדה מוועדות הכנסת, המחליטה כי לשם בירור בעיה העומדת לפנינו יש להזמין עד מסויים, לשלם לאותו עד את הוצאות הנסיעה, כי יש דברים שלא טוב שישארו בהם סימני שאלה. מוטב שהדברים יהיו ברורים. אם מר סבירסקי לא יפיע לפני הוועדה, האנשים הרוצים למנוע הופעתו לפני הוועדה יגרמו לכך שיהיו נזקים חמורים יותר.

א. רוזיאל-נאור:

היה תקדים של הזמנת מומחים מחו"ל לוועדה של הכנסת - לוועדה למבנה החינוך.

א. שכטרמן:

היו מקרים שוועדה מוועדות הכנסת הזמינה מומחה מיוחד, ואף לא רק אחד, וההוצאות הסתכמו בלמעלה מ-3,000 ל"י. אינני דואה זכות יתר לוועדה לבדיקת מבנה החינוך על-פני ועדה אחרת. יושב-ראש הכנסת המנוח לא החליט לבדו בעניין זה ולכן פנה לנרעדת הכנסת. אינני חושב שיהיה זה לטובת עבודתה של הכנסת אם היא תגביל תשלום הוצאות לעדים רק לוועדה מסויימת. יכול להיות שתעורר בעיה, שיש מומחה אחד בחוץ-לארץ שהכנסת רוצה לשמוע אותו, האם בגלל חוסר תקציב לא תדכל הכנסת להזמין אותו מומחה? אני רואה בכך רק סכנות.

זכותו של אדם המופיע לפני הוועדה לקבל הוצאותיו. אינני מקבל את הטענה, שאם נשלם למוזמן אחד יגישו כל המוזמנים לכנסת חשבון הוצאות.

אני מבקש מוועדה נכבדה זו להשתמש בסמכויות שיושב-ראש הכנסת המנוח העביר אליה ולפשוט לכבודה של הכנסת: לכסות הוצאות טיסתו של מר דוד סבירסקי מלונדון לישראל.

היו"ר א. אנקורי:

זו אינה שאלה שיושב-ראש הכנסת המנוח העביר אלינו סמכות לספל בה. ליושב-ראש הכנסת אין סמכות להעביר לנו. לכן קראתי את מכתבו. הוא אמר: "אין בתקציב הכנסת - שיושב-ראש הכנסת אחראי לו - סכומים למימון הופעת מוזמנים...".

א. עופר:

גם אם לא ניכנס לשאלה לשם מה רוצים להזמין את מר סבירסקי, איני יודע מה רואה חשבון של משרד יכול לתרום. זה לא עניין שיש פה דברים אישיים, אלא אותו משרד קיים. מדוע אי-אפשר לקבל אותה אינפורמציה מרואה החשבון של אותה החברה? יש משרדים בהם רואה החשבון נוטע ואחר בא והעבודה אף פעם אינה נפסקת, יש עשרות רואי חשבון במשרד; אך לא על כך עלינו להביע דעתנו.

לענין העקרונות: ברגע שנתחיל לשלם הוצאות למוזמנים - נצטרך לקבוע קריטריונים, ועתה רגישים אנו מאוד לקריטריונים. מדוע לשלם כרטיס טיסה לאדם שיכול להרשות לעצמו לקנות מכספו כרטיס טיסה, ולא לשלם לאנשי מצפה-רמון ששבתו ליד הכנסת ובזבזו יום עבודה? בכלל, אינני יודע מה זו עדות. לפעמים אנשים מבקשים להופיע לפני הוועדה, הם היוזמים את ההזמנה; אי-אפשר להפלות בין מוזמן המוזמן מיוזמת הוועדה, לבין מוזמן היוזם את הזמנתו. מסוכן להתחיל במתן תשלום לאנשים המופיעים לפני ועדות הכנסת. לבוא לכנסת ולפתור בעיות

א. עופר:

זה צריך להיות התשלום. קראתי את הראיון של מר סבירסקי ב"דבר". הוא אמר שענין הכסף אינו מהווה בעיה בשבילו, ואם רוצים אותו - שישלמו עבור הוצאותיו. אני מתנגד לכיסוי הוצאותיהם של מוזמנים, וודאי אינני רוצה בתקדים כזה של כיסוי הוצאה גדולה. אני חושב שאיננו צריכים להתחיל בזה.

אני מביע התנגדותי לכיסוי הוצאותיהם של

מוזמנים לכנסת.

א. רזיאל-נאור:

היו תקדימים בענין זה. היה תקדים של הוועדה למבנה החינוך - וזו היתה ועדה של הכנסת - שהזמינה 4 אנשים מחוץ-לארץ. אחד מהם היה סמילא בארץ, אחר לא הופיע והכנסת מימנה נסיעתם של לפחות שני מוזמנים והקבלות להוצאות הללו מצויות בארכיון הכנסת. (1 מאמריקה, 1 מאנגליה, 1 מצרפת ו-1 משבדיה, שלא הופיע).

היה תקדים נוסף, שחברי ועדה מסויימת נסעו לחוץ-לארץ כדי לקבל אינפורמציה לגבי נוהגים בכמה פרלמנטים.

זו היתה הזמנה של אחד המשרדים. ס. ביבי:

זה היינו הן - כספו של הציבור. א. רזיאל-נאור:

כן נמצאים חברי הכנסת בתוקף תפקידם בוועדה הבינלאומית לאקולוגיה.

הם נמצאים שם על-חשבון משרד החוץ. היו"ר א. אנקורי:

אני סירבתי לקבל תשלום ממשרד החוץ והכנסת שילמה עבור הוצאות נסיעתי לחוץ-לארץ. א. שכטרמן:

היו כמה תקדימים כאלה בכל מיני צורות א. רזיאל-נאור:

ואופנים ויהיו תקדימים נוספים. הוועדה הגיעה להחלטה זו, לא בלי שיקול דעת. אין זו סתם גרירת רואה חשבון מפירמה מסויימת שהעניינים באותו משרד מתנהלים כתיקונים, אין כל דמיון בין הדברים האלה במשרד המתנהל כשורה, לבין משרד שמבררים את פעולתו. תפקידה של הכנסת, כאשר היא דנה בנושא ומעבירים אותו לוועדה, לתת לוועדה האפשרות למצות את הנושא. אם הוועדה החליטה, שלמען מיצוי הנושא דרוש לה עד מסויים, שום דבר לא יתמוטט אם יאשרו כיסוי הוצאותיו של אותו עד. אינני רואה פה שום פגם אסתטי, אלא להיפך - אם הכנסת תמנע הבאתו של מומחה זה, אזי יהיה הפגם רציני.

י. נחשת:

הבעיה איננה של מר סבירסקי, לא של ועדת הכלכלה, אלא בעיה עקרונית. אם יש או אין תקדים - גם זו לא בעיה - יוצרים תקדים. לוועדת הכנסת לא נמסר להכריע אם להזמין או לא להזמין את מר סבירסקי. השאלה העומדת לפני ועדת הכנסת היא: אם לממן את נסיעותיו של מר סבירסקי. גם לגבי עד המוזמן מסטולה - יש לדאוג לכיסוי הוצאותיו: נסיעותיו וציטוטל יום העבודה. כך נוהגים גם בתי-המשפט לגבי הוצאותיו של עד או מומחה. המדובר הוא בעיקרון ולא אם ההוצאה מסתכמת בסכום גדול או קטן. הוועדה שמזמינה את העד צריכה לשקול אם ההוצאה גבוהה, אם לאו.

אם נחליט לממן הוצאות - צריך לקבוע עקרונות. כל עד יוכל לטוב להופיע לפני הוועדה אם לא יממן את הוצאותיו, אפילו אם הוא עובד מדינה. כל ועדה תחליט אם להזמין או לא להזמין עד, ואם תחליט להזמין - יזמינו את העד וישלמו עבור הוצאותיו אם יידרשו לכך. אם הוועדה תחליט שההוצאה גדולה וכדאי לוותר על הזמנתו של אותו עד - היא תוותר עליו.

אם נחליט בשלילה - צריך לדעת מה צפוי לכנסת. כל עד שלא ירצה להופיע יטען ויבקש מימון הוצאותיו. די אם נחליט, שכל ועדה הרוצה להזמין עד מסויים - הכנסת תממן את הוצאות נסיעותיו של אותו עד, אם הוא חורש זאת.

ע. יפה:

התנגדתי כקורא לפעולתה של ועדת הכלכלה בוועדת חקירה ואני מתנגד היום לכיוון הפעולה של ועדת הכלכלה, שטתה מהנושא שהועבר אליה לדיון ממליאת הכנסת. היה עליה לחקור את "אוטוקרס", אבל לא להיות ועדת חקירה.

חבר-הכנסת נחושטן הפך את השאלה לעניין עקרוני מוחלט, שכל עד שיוזמן לוועדה ישולמו לו דמי הוצאות. אם כן, מבחינה עקרונית אני דואג מתנגד לכך. לוועדה למבנה החינוך הוזמנו מוסחים בינלאומיים, זה משהו אחר. ייתכן שיש לקצץ במשלחות. כאשר הוועדה מקבלת סמכויות של ועדת חקירה - היא צריכה לשלם כל ההוצאות; כאשר זו ועדה ללימוד בעיות - אין זה כך.

ההצעה שכל ועדה תחליט בעצמה לגבי המוזמנים שלה זהו תקדים מסוכן, לא ברור ולא דרוש. אני חושב שאין שום הצדקה לשנות את הנוהל הקיים עד עתה בעניין זה.

מ. שחל:

השאלה בוועדת הכלכלה לא התחלקה בין אלה הרוצים לשמוע ולדעת פרטים נוספים, לבין אלה שאינם רוצים לדעת פרטים.

הדברים שנאמרו על-ידי חבר-הכנסת נחושטן צריכים להיות הבסיס להחלטה של היום. השאלה איננה רק לגבי מר סבירסקי, אלא אם על-ידי התקדים הזה שניצור כמו ידינו לא נקבע באופן אוטומטי לכל עד לקבוע תשלום הוצאות. אני מתאר לי כותרת בעתון: "כרטיס טיסה שולם לסבירסקי מלונדון לארץ". אי-אפשר להחליט החלטה מבלי לתת תשובה לכל העדים שיופיעו לפני ועדות הכנסת, ואז תצטרך ועדת הכנסת לקבוע קריטריונים כנהוג בבתי-המשפט; הוצאות נטיעה, ביטול יום עבודה וכו'.

במישור העקרוני, נדמה לי, שצריך לקבוע החלטה לא חד-פעמית, אלא החלטה שיכולה להשתמש בהחלטה כזאת לגבי העתיד והיא צריכה להנחות אותנו בנושא הזה.

ז. צימרמן:

אני שייך לאלה האוהבים מאוד לנהוג בהתאם לעקרונות ולהכניס לסדר עבודה אבל מי שרוצה לנהוג באופן עיוור בצורה הכנסת מסגרת של תקנות ועקרונות; כזאת עלול לגרום לתסבוכת מיותרת.

אני מציע קודם כל לא להחליט בעניין הזה מבחינה עקרונית. אינני מסכים לדעתו של חבר-הכנסת נחושטן, שצריך להחליט על הבעיה העקרונית. כדי להחליט עקרונית צריכים אנו להקדיש זמן רב יותר להחלטה זו, כי כל החלטה יכולה לסבך את הכנסת וועדת הכנסת. היא יכולה לגרום לדפוס עבודה של הכנסת שהפכו את הכנסת וועדותיה מצד אחד לבית-משפט, ומצד אחר - לדבר מבוחך ולא רציני. אני מציע לחברים שנבנה בעניין זה בהתאפקות ושקילת הנושא לגופו של עניין. לגבי השאלה המשפטית - הדבר מצריך עיון רציני יותר. אני מציע לוועדה זו לא להסתבך ולא לקבוע היום עקרון לפני שיש אפשרות לעיין עיון רחב מאוד בסוגיה זו.

בעבר, היו תקדימים שחברי-הכנסת הוציאו כספיים. לנסיעות לחוץ-לארץ. אפילו ועדת הכספים נסעה מתקציב הכנסת - ולא מתקציבי משרדים אחרים - לסיורים כדי ללמוד בעיות מיוחדות. לטובת העניין יהיה אם לא נחליט החלטה עקרונית.

אינני מסכים לזאת שוועדה מוועדות הכנסת יכולה להחליט על תשלום הוצאות, וזה צריך באופן אוטומטי לחייב, כי יש לנו מגבלות של תקציב. שום החלטה העומדת בסתירה להגיון איננה יכולה להתקבל. לכנסת יש תקציב והכנסת יכולה לפעול רק במסגרת התקציב שלה.

אם תקדישו תשומת-לב לשתים משאלותי אלה, נדון בעניין לגופו של עניין: ועדת הכלכלה קיבלה החלטה להזמין את מר סבירסקי לארץ. כרטיס הטיסה עשוי לעלות 3,000 לירות. נוסף לצד העקרוני של זה נצטרך לדון בצד התקציבי וקיים גם עניין שנקרא: יחסי ציבור. אני לא רוצה לדבר על הצד הפוליטי של יחסי ציבור. ראינו מה עשתה הוועדה, שבראשה עמד יושב-ראש שלא רצה לפסוק לפי דעת הציבור. אנו צריכים לשקול גם את העניין הזה. יכול להיות שישגבם נזק ציבורי רחב מאוד אם לא נזמין

צ. צימרמן:

את מר סבירסקי. נחסוך 3,000 ל"י, אך נאפשר לכל אחד להוציא לעז על הכנסת. אינני יושב בוועדת הכלכלה, אינני יודע אם ההחלטה להזמין את מר סבירסקי היא טובה או לא טובה; אבל הוועדה כבר החליטה. מי שמקבל החלטה חייב לחשוב מה יהיה לאחר ההחלטה ואילו התפתחויות תבואנה ומה עדיף על מה. אני חושב שעדיף - מבלי לקבל החלטה עקרונית ומבלי שהחלטות תהווה תקדים מחייב - להעמיד את הסכום הזה של 3,000 ל"י מכסימום לרשות ועדת הכלכלה, שתוכל להוציא למטרת בירור הנושא העומד לפניה והיא תשתמש בכסף לפי הצורך; לגבי קבלת החלטה עקרונית - נצטרך ללמוד את הבעיה, לקבוע גבולות ולקבוע מתי ועדה יכולה להוציא כספים לצורך זה.

נ. אליעד: הרי הנימוק של יושב-ראש הכנסת המנוח היה, שאין לו תקציב לצורך זה.

צ. צימרמן: הנימוק היה: אין בתקציב הכנסת סעיף בו מוקצב סכום להזמנת עדים. נכון, אין סעיף כזה; אבל יש סעיף "שונות", ו"עבודת ועדות" ומסעיפים אלה אפשר להקציב הסכום לכיסוי הוצאות נסיעתו של מר סבירסקי לארץ. הכנסת לא תמוטט מהוצאת סכום כזה.

לכן, מציע אני לקבל החלטה פרגמטית ולהעמיד לרשות ועדת הכלכלה סכום של 3,000 ל"י מכסימום וועדת הכלכלה תחליט אם להשתמש בסכום זה לכיסוי הוצאותיו של מר סבירסקי, אם לאו.

י. נבון: שמעתי דברים טובים מפיו של חבר-הכנסת צימרמן, כגון: שלא כל ועדה יכולה לקבוע ולחייב הוצאות של כספים ותקציבים. אני מציע שההצבעה בנושא זה תתקיים בשבוע הבא, כדי לאפשר התייעצות בסיעות.

לגופו של ענין: יש לי שתי שאלות: אחת - כללית-עקרונית; והאחרת לגבי הזמנתו של מר סבירסקי. אני מדבר עכשיו בשמי אני. בזמנו, בחודש דצמבר, הייתי באו"ם ונזונותי מהפרסומים בעתונות. אינני יכול להשתחרר בענין סבירסקי לגבי האופי והכיוון שקיבלה ועדת הכלכלה. הוועדה הפכה, בלי משים או במשים, לוועדת חקירה מבלי שיכולה היא לכפות הופעת עדים. מר סבירסקי יכול לקבל את הכסף ולהגיד שאינו רוצה להעיד לפני הוועדה; או שיגיע לארץ ולא ימסור את הדברים שתבקשו ממנו למסור. אינני מכיר את מר סבירסקי. אינני יכול לנתק את עצמי מדעתי על האופן שבו פעלה ועדה זו. היא פעלה כוועדת חקירה מבלי שהוסמכה לכך, בלי הכלים, בלי משטרה ובלי התקציב שיש לוועדת חקירה.

משום כך, מתנגד אני להזמין את מר סבירסקי ולכסות את הוצאות נסיעתו. האמת היא, שהאופן בו ניהלה הוועדה את חקירתה היא כעין ועדת חקירה שלא הוסמכה לכך. אינני רוצה לתת ידי לאיזו שהיא פעולה הממשיכה את הקו כפי שננקט על-ידי ועדת הכלכלה. זו דעתי בענין זה.

קיימת השאלה הכללית ועליה כדאי לתת את הדעת. אם נקבל את הקריטריון שהציע חבר-הכנסת נחושטן - לשלם הוצאותיהם של העדים, אז אי-אפשר להחזיר הוצאות רק למי שמבקש.

י. נחושטן: כך נוהג בית-המשפט.

י. נבון: לא שמעתי באיזו מידה תוכל כל ועדה להוציא הוצאות על הזמנת עדים, מומחים וכד'. אינני יודע מדוע העביר יושב-ראש הכנסת המנוח את הענין הזה להכרעתה של ועדת הכנסת. ענייני התקציב הם בסמכותו של יושב-ראש הכנסת. אני מסכים עם חבר-הכנסת צימרמן, שאלה הן שאלות עיקריות שצריך לדון בהן. דרך אגב, הדוגמה של חברת-הכנסת רזיאל-נאור היא מעניינת, כי קרה כבר שהוזמנו מומחים על-ידי ועדת כנסת, שהוקמה לנושא מסויים. יש גם אפשרות לבקש ממר סבירסקי לשלוח עדות בכתב. היה תקדים של הוועדה שדנה ברפורמה - הבה נבדוק זאת. הכנסת רשאית מדי פעם להקים ועדה לבדיקת ענין מסויים. שם היה כזה וזה הנושא הכללי.

י. נבוך:

כל עוד אין תשובה לשאלה הכללית אי-אפשר לטעון שהחלטה זו שנחליט לא תיצור תקדים. התנגדותי לגבי כיסוי הוצאותיו של מר סבירסקי נובעת מענין אחר של אופיה של ועדת הכלכלה, שהפכה להיות ועדת חקירה.

ש.י. גרוס:

אני בעד הפרדת שני הנושאים - הענין העקרוני והענין שבו אנו דנים והוא כיסוי הוצאותיו של מר סבירסקי. אני חושב שעלינו לקבל החלטה לגבי כיסוי הוצאותיו של מר סבירסקי - החלטה לכאן, או לכאן. החלטתנו לא תחיה תקדים. כן מתנגד אני לקבל החלטה בדבר כיסוי הוצאותיהם של עדים המופיעים לפני ועדות הכנסת. ועדות הכנסת מזמינות עורכי-דין, פרופסורים, מומחים וכו' ויש חשש שאם נזמין פרופסור לוועדה הוא ידרוש לשלם לו כפי שמקובל לשלם לפרופסור.

עלינו להחליט במפורש, שאיננו משלמים עבור עדים המופיעים לפני ועדות הכנסת; לעומת זאת עלינו לשקול החלטה של ועדת הכלכלה לכסות הוצאותיו של מר סבירסקי - החלטה שנתקבלה פה אחד. המקרה שלפנינו הוא ענין מיוחד: חברה שפשטה את הרגל ועלתה למדינה עשרות מליוני לירות. זו היתה מפולת, סגירת מפעלים ואבטלה - ענין מאוד מסובך. ובכלל, דובר הרבה מאוד בציבור בנושא זה. אני חושב ההיפך ממה שחושב חבר-הכנסת שחל, שאמר: מה יהיה אם יפורסם מחר בעתונות ששולמו 3,000 ל"י עבור כיסוי הוצאות נסיעתו של מר סבירסקי. אני חושב שיגידו: שולמו 3,000 ל"י כדי להעלים דברים.

אם ועדת הכלכלה בדעה שיש להזמין את מר סבירסקי, ומר סבירסקי מבקש לשלם לו עבור הוצאות נסיעתו - עלינו לשקול בענין זה. לא יזיק אם נשלם 3,000 ל"י, ניתן אפשרות למר סבירסקי להופיע לפני הוועדה ונשמע מה בפיו; כי, אחרת, תצטייר תמונה שרוצים להעלים משהו.

י. נבוך:

אם מתקיים דיון, מסיר אני את הצעתי לדחות את ההצבעה בנושא זה.

מ. נסים:

אינני רוצה להשתמש בביטוי: עדים, או עדות, כי זה מושג שאיננו קיים בכנסת למרות שחברי סיעת המערך משתמשים בו. תקנון הכנסת, ואופי העבודה של כל פרלמנט, אינו משתמש במונחים של "עדות". לוועדות הכנסת מוזמנים מומחים, או אנשים שהוועדה נזקקת לשמוע חוות דעתם, לשאול אותם שאלות ולשמוע את תשובותיהם. כך נאמר במפורש בתקנון. לכן המושג: "הזמנת עד" לא קיים. המושג "עדים" כרוך גם בסמכות של השבעה, אבל ועדת הכלכלה של הכנסת מבררת עתה, על-פי סמכויות שהועברו אליה ממליאת הכנסת, בעיות הקשורות ב"אוטוקרס". כדי שוועדה זו תגיע להמלצות שיש להן בסיס, כדי שתוכל לחוות דעה, מצאה היא לנכון ולצריך להזמין את מר דוד סבירסקי, לשאול אותו כמה שאלות ולהתרשם מקטע מסויים שהיא מופקדת עליו כדי להגיע למסקנות.

אני חושב שמתקבל על הדעת ונכון, אם הוועדה רואה זאת לחיוני, לאפשר לה שמיעת האיש כדי שעבודתה לא תהיה חסרה. אסור לנו לנעול את הדלת בפני דברים הנראים לוועדה כנחוצים. אינני רואה את הענין כבעיה תקציבית. אינני מתייחס אל האספקט הזה. הבעיה איננה אם יש פה בזבוז כספי, אם לאו. אם זה ענין בגדר המסגרות החוקתיות צריך לקיים זאת.

אינני חרד מפני דעת הקהל על ההחלטה שלנו. יכול להיות שאם נחליט החלטה שלילית יתנפלו על החלטה זו; ואם נחליט החלטה חיובית, גם כן תהיה התנפלות. אסור לפרלמנט להיות נזון בהחלטותיו רק ממה שייאמר על החלטותיו ואלו כותרות יופיעו למחרת בעתונות על החלטותיו. זאת אומרת, שכל החלטותינו תהיינה כפופות לכך: איזה מאמר יופיע בעתונות למחרת ההחלטה. בצורה כזאת צריכים לסגור את הפרלמנטים בכל העולם. המקרה שלפנינו הוא פשוט, אינני רואה בו תקדים, ואם הוא ייצור תקדים - שייצור תקדים.

ברור, שנחליט כעת החלטה להיענות לפנייתה של ועדת הכלכלה - ענין שהוא פשוט, שנראה לוועדה של הכנסת כחיוני כדי להשלים את מסקנותיה. אסור לנו לא להיענות לפנייה כל זמן שהיא חוקית במסגרת התקציב.

נ. אליעד: אני בכל זאת חושב שצריך לשקול את הצעתו של חבר-הכנסת נבון, שבינתיים חזר בו מהצעתו. הצעתו היתה: לדחות את ההצבעה בנושא עד לאחר התייעצות עם הסייעות. אילולא החליטה ועדת הכלכלה להזמין את מר סבירסקי - הייתי מייד מתנגד להזמנתו, כי לוועדות הכנסת אין הכלים הנמצאים ברשות ועדות החקירה והן אף לא יכולות לפתח כלים. אין זה ענין פשוט. אני רואה בזה סכנה שאנחנו מתגלגלים לוועדות חקירה משפטיות. זה לא רק הענין של עד, אלא כל הדברים שיחייבו ועדת חקירה משפטית.

א. הראל: בלי להכנס לסבך הבעיות אם ועדת כנסת יכולה או לא יכולה לחקור, אם ועדת הכלכלה סתתה או לא סתתה מהמקובל וגם ללא קשר ליצירת תקדים - אני רוצה לדבר על הצד הציבורי. ישנם חברים בוועדת הכלכלה החושבים שמר סבירסקי ישפוך אור על דברים חשובים מבחינה ציבורית; לעומת זאת שומע אני מחברים אחרים שקראו את דברי מר סבירסקי, החושבים שאין לו מה לגלות. לדעתי, אלה החושבים שיש למר סבירסקי מה לגלות, ואלה החושבים שאין לו מה לגלות - צריכים להיות מעוניינים להזמין את מר סבירסקי כדי לסתום את הגולל על הנושא הזה. החלטה זו שלנו תשמש נושא לויכוח. אני פשוט מזהיר את עצמנו. לחברים המשוכנעים שאין למר סבירסקי מה להוסיף, אני אומר: המצב יהיה גרוע יותר אם ישאר פתח לשאלות ולמחשבות, שלא הזמינו את מר סבירסקי כי אין רוצים שהדברים שיש לו להשמיע יתגלו ברבים.

אם הצעתי זו לא תתקבל אני מציע לדחות את ההחלטה לישיבה אחרת על-מנת שהסייעות תשקולנה את הענין.

היו"ר א. אנקוריון: האם יש סיעה הדורשת דחיית ההצבעה עד לאחר התייעצות עם הסייעות?

א. הראל: כן, אני מציע זאת.

היו"ר א. אנקוריון: אם כן, דוחים אנו את ההצבעה לישיבה הבאה ונסיים את הדיון היום.

א. שכטרמן: אני מוחה על זה שאתם מביעים דעה על עבודתה של ועדת הכלכלה. אין זה נימוק. אני מציע לחבר-הכנסת נבון לא להנהיג לעצמו נימוק זה מתוך קריאה בעתונים. ועדת הכלכלה החליטה שלוש פעמים, פה אחד, להזמין את מר סבירסקי. ועדת הכלכלה עובדת בדרכי שכנוע ועל כן צריך להתייחס אליה בדרך ארץ.

כל שאר הנימוקים אינם נימוקים. אי-תשלום הסכום של 3,000 ל"י יביא אסון על הכנסת. אל תקבלו פה החלטות מבלי לחשוב עליהן היטב. עדות בכתב ממר סבירסקי, או כניסה למשרדו בלונדון אינם כמו שמזמינים את האדם לוועדה והוא משיב על השאלות שהחברים שואלים אותו. כאשר שוללים דברים אלמנטריים אז נשאלות שאלות. לשאלות אלה יכולות להינתן תשובות הגיוניות. אל תקשו על הענין הזה. שום אסון לא יקרה למדינה אם היא תשלם 3,000 ל"י. פרסום דבריו של מר סבירסקי בעתון "דבר" לא היו לכבודו ואף לא לכבוד העתון שפרסם אותם דברים.

אין זה מקרה שיושב-ראש הכנסת המנוח העביר לוועדת הכנסת את ההחלטה בנושא זה. הוא אמר מה שאמר, אבל כנראה לא היה שלם עם עצמו ולכן העביר זאת להכרעתה של ועדת הכנסת. יושב-ראש הכנסת המנוח החליט מיוזמתו להעביר את הנושא להכרעתה של ועדת הכנסת, אני לא ערערתי על החלטתו. לא היה שום ערעור.

אני מבקש שתחשבו היטב על מה שאתם מחליטים.

הוחלט: לפי הצעת חבר-הכנסת הראל, לדחות את ההצבעה בנושא לישיבה הבאה, לאחר התייעצויות סיעתיות.

היו"ר א. אנקוריון:

ו. הודעת הממשלה על התפטרות שר המשפטים

ייתכן שתימסר היום בכנסת הודעת הממשלה על התפטרות שר המשפטים. יש להניח, שאם שר המשפטים יעמוד על התפטרותו תמסור ראש הממשלה הודעה על התפטרותו. במקרה זה תסכים הממשלה, שלאחר הודעת ראש הממשלה ולאחר דברי שר המשפטים יתקיים בכנסת דיון. ברור שהענין מותנה במה שיתרחש.

מ. ברעם: אני מציע לקבוע שעתיים לדיון זה.

א. רוזיאל-נאור: אני חושבת ששעתיים אינן מספיקות. צריך לקבוע מינימום 3 שעות לדיון.

היו"ר א. אנקוריון: דיון של שעתיים אורך $3\frac{1}{2}$ שעות. כולם יסכימו שעל דיון זה להסתיים באותו יום.

ה צ ב ע ה

בעד קביעת שעתיים לדיון - 6

בעד קביעת 3 שעות לדיון - 6

א. הראל: אני מבקש הצבעה נוספת.

ה צ ב ע ה

בעד קביעת שעתיים לדיון - 7

בעד קביעת 3 שעות לדיון - 6

הוחלט: לקבוע שעתיים לדיון, אם תימסר הודעת הממשלה על התפטרות שר המשפטים.

היו"ר א. אנקוריון:

ז. שונות

בסדר-היום שלנו מופיע סעיף נוסף: "בקשת חבר-הכנסת שלום כהן לקבל הקצבה כספית כנהוג לגבי סיעת יחיד בכנסת." אני מבקש סליחתו של חבר-הכנסת שלום כהן על שלא נוכל לדון היום בבקשתו, כיוון שהשעה כבר מאוחרת וחבר-הכנסת שלום כהן אינו מעוניין שבקשתו תידון בדקות ספורות אלה. נדון בבקשתו באחת הישיבות הבאות.

הישיבה ננעלה בשעה 10.20.